

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
В.о. ректора ДБТУ

А.Д. Кудряшов

«25» березня 2025 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для здобуття ступеня освіти Магістр
на основі НРК 6 та НРК7

Галузь знань

**С Соціальні науки, журналістика та
інформація**

Спеціальність

**С1 Економіка та міжнародні
економічні відносини (за
спеціалізаціями)**

Освітня програма

- Економіка підприємства

Харків 2025

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
1. Вимоги до рівня підготовки вступників.....	5
2. Зміст фахового вступного випробування у розрізі дисциплін.....	6
3. Критерії оцінювання фахового вступного випробування.....	11
4. Порядок проведення фахового вступного випробування.....	12
Рекомендована література.....	13
ДОДАТОК Зразок «Екзаменаційний білет».....	14

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вступ на основі (основа вступу) - раніше здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень або освітній ступінь та відповідний рівень Національної рамки кваліфікацій (далі - НРК), на основі якого здійснюється вступ для здобуття ступеня вищої освіти, освітнього ступеня бакалавра – 6 рівень НРК (далі – НРК6), освітнього ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) - 7 рівень НРК (далі - НРК7)).

Фаховий іспит - форма вступного випробування для вступу на основі НРК6 (НРК7), яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

На навчання за програмою підготовки магістра за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) освітня програма Економіка підприємства можуть вступати особи, які отримали диплом бакалавра (НРК6), магістра (спеціаліста) (НРК 7) з відповідної або іншої спеціальності та продемонстрували достатній рівень знань з тем, перелік яких винесено для оцінювання підготовленості вступника для здобуття вищої освіти.

Для проведення конкурсних фахових вступних випробувань на навчання на базі здобутого раніш ступеня освіти бакалавр (магістр); освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст, наказом ректора ДБТУ створюються фахові атестаційні комісії, діяльність яких регламентується Положенням про приймальну комісію вищого навчального закладу, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2015 року № 1085 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 4 листопада 2015 року за № 1351/27796.

Фахове вступне випробування проводиться фаховою атестаційною комісією за програмою, затвердженою ректором ДБТУ.

Програма фахового вступного випробування складена для вступників, які вступають на навчання до Державного біотехнологічного університету за освітньо-професійною програмою магістр за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) та передбачає оцінку базових знань осіб, що мають здобутий освітній ступінь бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста, за темами фахових дисциплін, які дають можливість оцінити загальний рівень підготовки вступників до навчання за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями).

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань вступників під час вступу на навчання за ступенем освіти магістр за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями).

Мета вступного фахового випробування полягає в комплексній перевірці знань вступників, отриманих ними в результаті вивчення дисциплін та оцінці відповідності цих знань вимогам до навчання за ступенем магістр на

спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) та допуску до участі у конкурсному відборі.

Умови проведення вступних випробувань. Фахові вступні випробування проводяться в усній формі, у вигляді іспиту очно або дистанційно. Іспит в усній формі проводиться не менше, ніж двома членами комісії з кожним вступником, яких призначає голова фахової комісії згідно з розкладом у день іспиту. Під час складання іспиту очно члени комісії відмічають правильність відповідей в аркуші усної відповіді, який по закінченні іспиту підписується вступником та членами відповідної комісії. Складання іспиту у дистанційній формі відбувається із застосуванням платформ Zoom (Google Meet). Інформація про результати іспиту оголошується вступникові в день його проведення.

Змістовно-методичне забезпечення вступних випробувань здійснюють науково-педагогічні працівники профільних кафедр.

1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

До проходження фахового вступного випробування допускаються вступники, які виконали повністю навчальний план за освітнім ступенем бакалавра (магістра) або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста й отримали диплом за відповідною або іншою спеціальністю..

Вступник повинен знати:

- термінологію, що стосується основних понять за фахом;
- теоретичні основи та закономірності функціонування економіки;
- принципи організації та співвідношення економічної діяльності суспільства на макро- і мікрорівнях;
- технології й механізм державного управління економікою;
- напрями розвитку світової та вітчизняної економіки;
- методики створення й використання моделей прогнозування соціально-економічних явищ.

Вступник повинен вміти:

- вільно володіти термінологією за фахом;
- застосовувати методики макро- і мікроекономічного прогнозування, використовувати комп'ютерні технології у виробничій, науковій та управлінській діяльності для обробки економічної інформації;
- описувати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.
- розробляти та використовувати економічні інструменти для діагностики фінансово-економічної діяльності різних суб'єктів господарювання;
- використовувати нормативні та правові акти, що регламентують діяльність суб'єктів господарювання.
- проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності.
- використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.
- обґрунтовувати управлінські рішення щодо формування інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства.

2. ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ У РОЗРІЗІ ДИСЦИПЛІН

Програма фахового вступного випробування для зарахування на навчання за ступенем освіти магістр за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) містить основні питання за наступними темами:

1. ДИСЦИПЛІНА «ПОТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА»

1. Сучасні теоретичні концепції потенціалу підприємства.
2. Концепція удосконалення управління потенціалом підприємства (на прикладі окремого підприємства, організації, корпорації).
3. Сучасні тенденції формування та оптимізації структури потенціалу підприємства.
4. Галузеві та регіональні фактори та особливості формування і використання потенціалу підприємства (на прикладі окремих галузей економіки).
5. Вартісна концепція потенціалу підприємства та проблеми відтворення потенціалу підприємства.
6. Ринковий потенціал підприємства.
7. Аналіз та оцінка економічного потенціалу діючого підприємства.
8. Інформаційне забезпечення управління потенціалом підприємства.
9. Управління виробничим потенціалом підприємства.
10. Управління фінансовим потенціалом підприємства.
11. Теорія управління потенціалом на основі динамічних здатностей підприємства.
12. Формування стратегічного потенціалу підприємства в умовах нестабільності та ризику.
13. Управління маркетинговим потенціалом підприємства.
14. Управління науково-технічним потенціалом підприємства.
15. Удосконалення управлінського потенціалу підприємства.
16. Корпоративна культура підприємства як важливий аспект управління потенціалом підприємства.
17. Проблеми розробки та впровадження автоматизованих інформаційних систем управління потенціалом підприємства.
18. Урахування змін зовнішнього середовища підприємства як важливий чинник підвищення конкурентоспроможності потенціалу.
19. Управління потенціалом нематеріальних активів підприємства.
20. Зарубіжна практика управління потенціалом персоналу підприємства та можливості її адаптації до вітчизняних умов.
21. Методи стимулювання раціонального використання трудового потенціалу підприємства.
22. Проблеми антикризового розвитку підприємства та формування потенціалу протидії кризовим процесам.

23. Проблеми попереднього діагностування і попередження кризових ситуацій на підприємстві.

24. Використання потенціалу реструктуризації та диверсифікації виробництва в контексті антикризового управління підприємством.

25. Парето-оптимальне становище потенціалу підприємства.

26. Проблеми формування і використання інвестиційного потенціалу підприємства.

27. Проблеми поліпшення використання оперативно-фінансового потенціалу підприємства.

28. Проблеми інноваційного відтворення та проектування систем управління потенціалом підприємства.

29. Зарубіжний та вітчизняний досвід розробки систем підтримки прийняття управлінських рішень щодо управління потенціалом підприємства.

30. Проблеми розвитку та використання потенціалу організаційних структур управління підприємствами.

2. ДИСЦИПЛІНА «ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

1. Значення планування і контролю на підприємстві в умовах ринку.

2. Основні принципи та методи планування.

3. Сутність системи планування згідно з теорією систем.

4. Класифікаційні ознаки та різновиди планів на підприємстві.

5. План збуту продукції, поняття, основні вихідні дані формування плану, необхідність маркетингових досліджень.

6. Аналіз і планування асортиментних портфелів із допомогою різних моделей.

7. Обґрунтування і контроль обсягу збуту продукції.

8. Характеристика виробничої програми і вихідних даних для її планування.

9. Планування товарної, валової, реалізованої і чистої продукції: їх характеристика, склад, розрахунки.

10. Характеристика оперативно-календарного планування і контролю.

11. Особливості та головне завдання оперативно-календарного планування і контролю на підприємствах масового типу виробництва та серійному виробництві.

12. Методи розрахунку потреби в матеріальних ресурсах для основного виробництва.

13. Склад та класифікація запасів.

14. Поняття, мета та етапи визначення потужності підприємства.

15. Методики розрахунку виробничої потужності на підприємствах і в підрозділах різних типів виробництва.

16. Місце персоналу у потенціалі підприємства.

17. Задачі планування і контролю продуктивності праці.

18. Задачі планування і контролю оплати праці.

19. Особливості функціонування підрозділів виробничої інфраструктури.
20. Методи планування і контролю потреб в інструментах у різних типах виробництва.
21. Мета та завдання розробки плану із собівартості продукції.
22. Послідовність розрахунку планової собівартості.
23. Методика розрахунку статей прямих витрат (прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці).
24. Визначення обсягів фінансових ресурсів і джерел їхнього надходження.
25. Планування валового і чистого прибутку, їхня характеристика і послідовність розрахунку.
26. Загальна характеристика, завдання та склад планових робіт зі створення, підготовки виробництва і освоєння нової продукції.
27. Особливості планування і контролю собівартості нових виробів на етапах їхньої розробки і освоєння.
28. Поняття сіткових методів і моделей, їхня термінологія.
29. Зміст, завдання та послідовність розробки плану організаційно-технічного розвитку підприємства.
30. Економічне обґрунтування організаційно-технічних заходів.
31. Принципи та функції бізнес-плану.
32. Загальна характеристика основних розділів бізнес-плану.

3. ДИСЦИПЛІНА «ГОСПОДАРСЬКІ РІШЕННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ»

1. Економічна, організаційна, соціальна, правова та технологічна сутність рішень.
2. Вимоги до господарських рішень та умови їх досягнення.
3. Форми вираження та реалізації господарських рішень, їхні сполучення.
4. Процес прийняття рішень як комплекс процесів інтелектуальної діяльності, організації та науково обґрунтованих технологій.
5. Елементи процесу прийняття рішень.
6. Технологія вироблення і реалізації господарських рішень.
7. Методи розробки господарських рішень.
8. Формальні та неформальні аспекти обґрунтування господарських рішень.
9. Сутність і принципи аналізу господарських рішень.
10. Методи і завдання оцінки рішень.
11. Невизначеність як об'єктивна властивість процесу прийняття господарських рішень.
12. Теорія ігор. Стратегічні та статистичні ігри.
13. Визначення економічного ризику, сутність понять «економічний ризик», «підприємницький ризик», «господарський ризик».
14. Зовнішні та внутрішні фактори економічного ризику.
15. Класифікація видів підприємницького ризику.

16. Основні поняття прийняття рішень в умовах ризику.
17. Характеристика та елементи інформаційної ситуації.
18. Характеристика функції корисності, її зміст, основні поняття та елементи.
19. Використання теорії корисності при прийнятті рішень.
20. Методи якісного аналізу ризику.
21. Переваги кількісного аналізу ризику.
22. Розрахунково-аналітичні методи оцінки ризику.
23. Використання дерева рішень для розробки оптимального алгоритму дій з урахуванням їх результативності і ризику.
24. Особливості застосування економічних залежностей, що є основою розрахунку ефектів операційного, фінансового та сукупного левериджів для оцінки ризику.
25. Інвестиційні та фінансові рішення у системі господарських рішень.
26. Дохідність і ризик як головні критерії ефективності прийняття інвестиційних рішень.
27. Застосування теорії портфеля під час прийняття фінансових рішень за умов ризику.
28. Сутність та технологія ризик-менеджменту.
29. Етапи процесу управління ризиками господарської діяльності підприємства.
30. Характеристика системи методів зниження та попередження економічного ризику.
31. Зовнішнє страхування у системі економічних методів управління ризиком.

4. ДИСЦИПЛІНА «ПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ»

1. Сутність проектного аналізу та його місце в інвестиційному менеджменті.
2. Сутність та розрахунок фінансового левериджу.
3. Сутність й основні принципи інвестиційної стратегії.
4. Методи аналізу й оцінки інвестиційного ризику в проектному аналізі.
5. Сутність, ознаки та мета проекту. Його відмінність від плану та програми.
6. Характеристика основних етапів розробки стратегії формування інвестиційних ресурсів.
7. Види проектів та їх основні класифікаційні ознаки.
8. Передінвестиційна фаза проекту: ідентифікація, розробка.
9. Характеристика показників ефективності проектів: внутрішня норма дохідності.
10. Інвестиційна фаза проекту.
11. Характеристика показників ефективності проектів: чиста приведеної вартості.
12. Експлуатаційна фаза проекту.

13. Поняття та характеристика життєвого циклу проекту.
14. Сутність альтернативної вартості та альтернативних витрат.
15. Точка беззбитковості: сутність та методи розрахунку.
16. Складання альтернативних рішень.
17. Мета та сутність маркетингових досліджень.
18. Екологічний аналіз. Його мета і сутність.
19. Характеристика показників ефективності проектів: індекс дохідності.
20. Економічний аналіз проекту: його сутність.
21. Характеристика теперішньої та майбутньої вартості грошей.
22. Фінансовий аналіз проекту: його сутність та необхідність.
23. Концепція зміни вартості грошей у часі. Характеристика основних чинників, що впливають на зміну вартості грошей.
24. Сутність дисконтування та компаундування. Методика розрахунку.
25. Соціальний аналіз: сутність, мета, завдання.
26. Необхідність та засоби урахування впливу інфляції на результати оцінки інвестиційних проектів.
27. Характеристика номінальної величини грошових потоків. Методика розрахунку.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Результати фахового вступного випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів.

Оцінювання рівня підготовки, тобто знань і умінь вступника, відбувається на підставі наступних критеріїв:

180-200 балів - абітурієнт дав правильну й вичерпну відповідь на поставлені запитання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ.

140-179 балів - абітурієнт загалом відповідав на поставлені запитання, але помилився у використанні понятійного апарату, показав задовільні знання літературних джерел.

100-139 балів - абітурієнт надав невірну відповідь на більш ніж 30% запитань, показав задовільне знання нормативних джерел.

0-99 балів - абітурієнт дав неправильну відповідь на запитання, показав незадовільні знання понятійного апарату і нормативних джерел чи взагалі нічого не відповів. Вступні випробування абітурієнт не пройшов.

У разі використання заборонених джерел абітурієнт на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку.

Особи, які без поважних причин не з'явились на вступні випробування у зазначений за розкладом час до участі в конкурсі не допускаються.

Апеляційна заява на результат фахових вступних випробувань подається до приймальної комісії ДБТУ пізніше наступного робочого дня після дня оголошення оцінки з письмового випробування. Порядок розгляду апеляцій встановлюється приймальною комісією.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі усного іспиту очно або дистанційно. Для проведення вступного випробування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного випробування ухвалюється рішенням приймальної (відбіркової) комісії, про що складається відповідний протокол.

Для проведення вступного випробування головами фахових атестаційних комісій попередньо готуються екзаменаційні білети відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється на веб-сайті Університету.

Фахове вступне випробування проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до ДБТУ.

На іспиті вступник повинен пред'явити, який посвідчує особу (паспорт громадянина України у вигляді книжечки, ID-картка), при пред'явленні якого він завдання (екзаменаційний білет). Екзаменаційний білет містить завдання з тем, вказаних у програмі фахового вступного випробування. Тривалість іспиту – до 2 астрономічних годин. Користуватися при підготовці друкованими, електронними або іншими інформаційними засобами забороняється.

Результати випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів за правилами, вказаними в розділі «Критерії оцінювання фахового вступного випробування». Рівень знань вступника за результатами іспиту заноситься також до екзаменаційної відомості і підтверджується підписами голови та членів комісії. Відомість оформляється і передається до приймальної комісії в день складання фахового вступного випробування.

Розробив д-р екон. наук, професор, професор кафедри економіки та бізнесу Бугріменко Р.М.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бугріменко Р.М. Смірнова П.В. Потенціал і розвиток підприємства : курс лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання за спеціальністю 051 Економіка. [Електронний ресурс] – Х. : ДБТУ, 2024. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. 122 с.
2. Бугріменко Р.М. Потенціал і розвиток підприємства : методичні вказівки до практичних, семінарських занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 Економіка. [Електронний ресурс] – Х. : ДБТУ, 2025. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. 41 с.
3. Економічний потенціал підприємства: навчальний посібник. за ред. проф. О.Ф. Балацького К.: Університетська книга, 2023. 724 с.
4. Довбенко, В. І., Мельник, В. М. Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2024. 232 с.
5. Ковальова, О. М. Потенціал і розвиток підприємства: електронний курс з дисципліни в середовищі MOODLE. Суми: СНАУ, 2023.
6. Тімченко О.Д. Планування і контроль на підприємстві : конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.030504. – Х. : «Видавництво «Форт», 2017. 73 с.
7. Филипенко, О.М. Планування і контроль на підприємстві : навч. посібник / О.М. Филипенко, В.А. Гросул. – Харків: ХДУХТ, 2011. – 325 с.
8. Бугріменко Р.М. Господарські рішення та оцінювання ризиків : курс лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 Економіка. Електрон. дані. Х. : ДБТУ, 2022. 173 с.
9. Бугріменко Р. М., Смірнова П. В. Господарські рішення та оцінювання ризиків : методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» ОПП «Економіка підприємства» [Електронний ресурс] – Х. : ДБТУ, 2024 . – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. 50 с.
10. Бугріменко Р. М., Смірнова П. В. Ризикологія: Навчальний посібник. Харків: ТОВ «Видавництво «Форт», 2022. 148 с.
11. Ігнашкіна Т. Б., Гончарук О. В., Кербікова А. С. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Частина 1 : навчальний посібник. Дніпро : НМетАУ, 2021. 106 с.
12. Ігнашкіна Т. Б., Гончарук О. В., Найдовська А. О. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Частина 2 : навчальний посібник. Дніпро : Україн. держ. ун-т науки і технол., 2023. 114 с.
13. Чорна, М. В., Бугріменко Р.М., Зубков С.О. Управління проектами : навч. посіб. Х. : ХДУХТ, 2015. – 208 с.
14. Чевганова В.Я. Проектний аналіз: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2021. 258 с.
15. Ковшун Н.Е., Левун О.І. Аналіз і реалізація проектів: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2022. 350 с.
16. Попова Н. В. Проектний аналіз : підручник. Х. : ХНАДУ, 2019. 175 с.

Зразок «Екзаменаційний білет»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний біотехнологічний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії
В.о. ректора ДБТУ

_____ А.І.Кудряшов
«_____» _____ 2025 р.

Ступінь вищої освіти Магістр
Спеціальність С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)»
Освітня програма Економіка підприємства

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № _____
фахового вступного іспиту

1. Управління фінансовим потенціалом підприємства.
2. Сутність і принципи аналізу господарських рішень.
3. Концепція зміни вартості грошей у часі. Характеристика основних чинників, що впливають на зміну вартості грошей.

Розробив д-р екон. наук, професор, професор кафедри економіки та бізнесу
Бугріменко Р.М.